

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ

УДК 378.147:37.013.2

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.353771>

Ірина Цісарук, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7285-9055>

Марія Олексюк, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5989-4067>

Віталій Цісарук, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та методики навчання інформатики Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7376-6523>

Степан Шабага, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7185-6602>

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ

У статті висвітлено особливості формування педагогічної майстерності майбутніх учителів технологій у процесі вивчення технологічного практикуму. Розкрито структуру педагогічної майстерності та охарактеризовано її основні компоненти. Проаналізовано дидактичний потенціал технологічного практикуму як засобу розвитку професійних компетентностей здобувачів освіти. Обґрунтовано роль окремих модулів практикуму у формуванні технологічних, методичних, організаційних і творчих умінь майбутніх педагогів.

Ключові слова: педагогічна майстерність; учитель технологій; технологічний практикум; професійна підготовка.

Лит. 8.

Iryna Tsisaruk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor, Head of the Theory and Methods of Labor Education and Technology Department, Kremenets Taras Shevchenko Regional Academy of Humanities and Pedagogy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7285-9055>

Mariia Oleksiuk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor, Associate Professor of the Theory and Methods of Labor Education and Technology Department, Kremenets Taras Shevchenko Regional Academy of Humanities and Pedagogy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5989-4067>

Vitaliy Tsisaruk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor, Associate Professor of the Information Technologies and Methods of Teaching Informatics Department, Kremenets Taras Shevchenko Regional Academy of Humanities and Pedagogy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7376-6523>

Stepan Shabaga, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor, Associate Professor of the Theory and Methods of Labor Education and Technology Department, Kremenets Taras Shevchenko Regional Academy of Humanities and Pedagogy
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7185-6602>

FORMATION OF PEDAGOGICAL SKILLS OF FUTURE TECHNOLOGY TEACHERS IN TECHNOLOGY PRACTICAL CLASSES

The article analyzes the peculiarities of forming pedagogical mastery of future technology teachers in the process of studying the technological practicum. Modern educational requirements emphasize the importance of practice-oriented training in higher pedagogical education, which ensures the effective integration of theoretical knowledge with professional activity. In this context, the technological practicum becomes an important component of professional training, as it combines technological, methodological, and pedagogical aspects of teacher preparation.

The purpose of the study is to theoretically substantiate the features of developing pedagogical mastery of future technology teachers during technological practicum classes. Pedagogical mastery is considered a complex, integrative characteristic of professional pedagogical activity that reflects the teacher's ability to effectively organize the educational process and creatively apply pedagogical knowledge and skills.

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ

The structure of pedagogical mastery includes several interrelated components: motivational value, cognitive, activity-based, creative, and reflective. Their development occurs through the practical activity of students, which creates conditions for acquiring professional experience and forming important pedagogical qualities.

Special attention is paid to the didactic potential of the technological practicum. Its main characteristics include integrativity, practical orientation, communicative interaction, and reflexivity. These features promote the development of technological thinking, independence, creativity, and responsibility among future teachers.

The article also analyzes the role of different practicum modules, such as manual and mechanical processing of wood and metal, food technology, and sewing production technology. These modules contribute to the development of technological skills, methodological abilities, organizational competence, and safety culture. During practical tasks, students learn to explain technological operations, demonstrate working techniques, organize students' activities, and evaluate the quality of completed products.

The study concludes that the technological practicum plays a significant role in the professional formation of future technology teachers, ensuring the integration of pedagogical and technological knowledge and preparing students for effective professional activity in modern educational conditions.

Keywords: pedagogical mastery; technology teacher; technological practicum; professional training.

Постановка проблеми. Однією з найважливіших складових професійної підготовки в системі педагогічної освіти є формування педагогічної майстерності майбутніх учителів технологій. Сучасні соціально-освітні запити зумовлюють посилення орієнтації освітніх програм на практичний компонент навчання, що відповідає вимогам компетентнісного підходу. Теоретична підготовка, безумовно, важлива, але саме практична діяльність здобувачів освіти виступає ключовим чинником становлення їх професійної компетентності.

У процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій освітній компонент "Технологічний практикум" є унікальним видом навчальних занять, що інтегрує теоретичну та практичну підготовку здобувачів вищої освіти. Саме на таких заняттях студенти отримують можливість поєднувати знання з методики викладання з безпосередньою практичною діяльністю, відпрацьовувати педагогічні уміння та навички в умовах, наближених до реального освітнього процесу.

Технологічний практикум, що охоплює ручну та механічну обробку деревини й металу, технологію приготування страв, технологію швейного виробництва, є тим середовищем, де майбутні вчителі можуть набути не лише фахових умінь, але й розвинути здатність педагогічно трансформувати власний досвід у професійну діяльність. Саме тому дослідження особливостей формування педагогічної майстерності у цьому контексті є актуальним завданням сучасної педагогічної науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування педагогічної майстерності знаходить своє відображення у наукових працях І. Зязюна, Н. Кузьміної, С. Сисоєвої, Л. Хоружої та інших видатних педагогів і науковців, у яких розкрито сутність педагогічної майстерності, її структуру, умови формування та роль у професійній підготовці майбутнього вчителя.

Окремі питання змісту, структури та методичного забезпечення технологічного практикуму, а

також підвищення ефективності практичної підготовки студентів педагогічних закладів вищої освіти досліджувалися у наукових роботах І. Медведенко, Н. Нагорної, Л. Оршанського, Ю. Срібної та інших учених. У своїх дослідженнях вони розглядають різні підходи до організації практичної діяльності студентів, обґрунтовують шляхи поєднання теоретичних знань із практичними вміннями та навичками, а також висвітлюють можливості впровадження інноваційних педагогічних технологій у процес підготовки майбутніх учителів технологій.

Водночас питання використання технологічного практикуму як ефективного засобу розвитку педагогічної майстерності потребує подальшого наукового вивчення та методичного обґрунтування.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та розкрити особливості формування педагогічної майстерності майбутніх учителів технологій на заняттях з технологічного практикуму.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна майстерність – це вищий рівень педагогічної діяльності, що проявляється у творчому характері роботи вчителя, здатності до глибокого особистісного впливу на вихованців і досягнення найкращих результатів у навчанні та вихованні. У науково-педагогічних дослідженнях педагогічна майстерність розглядається як складне інтегративне утворення, що відображає високий рівень професійної підготовки педагога та його здатність до ефективно організації освітнього процесу. За визначенням І. Зязюна, педагогічна майстерність є синтезом особистісних якостей, професійних знань, умінь і педагогічного досвіду, що забезпечує творчий характер діяльності вчителя [2].

Педагогічна майстерність є цілісною, інтегральною складовою становлення особистості вчителя трудового навчання та технологій, яка реалізується, з-поміж іншого, й у художньо-трудоваї діяльності. Характеризуючись багато функціональною й інтегральною природою, цей вид творчої діяльності проектується у педагогічну реальність [4, 132].

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ

Для майбутнього вчителя технологій педагогічна майстерність має виразну специфіку, зумовлену практико-орієнтованим характером предмета. Вона передбачає не лише володіння педагогічними технологіями навчання, а й глибоке розуміння виробничих процесів, матеріалів, інструментів, технологій обробки та виготовлення виробів.

У структурі педагогічної майстерності традиційно виокремлюють такі компоненти:

– гуманістична спрямованість особистості педагога – любов до дітей, до своєї професії, до людей загалом;

– професійні знання – глибоке знання предмета, педагогіки, психології, методики навчання;

– педагогічна техніка – сукупність умінь і навичок, необхідних для ефективного застосування системи методів педагогічного впливу;

– педагогічні здібності – комплекс індивідуально-психологічних особливостей, що забезпечують успішне виконання педагогічної діяльності [2; 3; 5; 8].

Важливо наголосити, що педагогічна майстерність не є вродженою якістю – вона формується і розвивається в процесі цілеспрямованої діяльності та самовдосконалення. Тому питання про умови та засоби її формування у студентської молоді набуває особливої актуальності для педагогічної науки та практики.

Структурно педагогічна майстерність майбутнього вчителя охоплює такі компоненти: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, креативний та рефлексивний. Саме практична діяльність у межах технологічного практикуму створює умови для одночасного розвитку всіх зазначених компонентів [5].

Технологічний практикум посідає важливе місце у системі професійної підготовки майбутніх учителів технологій, оскільки забезпечує безпосереднє залучення студентів до практичної діяльності. На відміну від теоретичних дисциплін, він орієнтований на формування практичних умінь, технологічного мислення, культури праці та здатності до самостійного прийняття рішень.

У процесі опанування дисципліни “Технологічний практикум” Л. Пташнік, визначаючи зміст і характер практичних робіт, пропонує спиратися на такі положення:

1) зміст завдань, методика їх виконання та форма звітності мають забезпечувати професійну спрямованість навчального процесу;

2) організація практикуму повинна стимулювати активну діяльність студентів, сприяти розвитку їх самостійності та ініціативності у виборі способів і засобів розв’язання запропонованих завдань, формуванню творчого підходу, а також набуттю знань і умінь, необхідних для керівництва технічною творчістю школярів;

3) тематика практичних робіт має охоплювати всі розділи навчальної програми [7].

Адже, у процесі виконання практичних завдань майбутні вчителі технологій не лише відпрацьовують технологічні операції, а й навчаються планувати навчальну діяльність, прогнозувати результат, оцінювати якість виконаної роботи та здійснювати самоаналіз. Такий підхід відповідає сучасним освітнім вимогам, де знання та практика інтегровані в єдину професійну траєкторію.

Важливою умовою формування педагогічної майстерності є педагогічний супровід практичної діяльності здобувачів вищої освіти, що передбачає організацію рефлексії, обговорення труднощів, аналіз помилок і пошук шляхів їх подолання.

Одним із ключових чинників ефективності практичного навчання є моделювання реальних педагогічних ситуацій, що виникають у навчальних майстернях. Це дозволяє майбутнім учителям опрацьовувати типові та нетипові педагогічні виклики, будувати професійні рішення та формувати рефлексивні вміння, що необхідні для наступної самостійної роботи [1].

Для формування педагогічної майстерності на заняттях технологічного практикуму рекомендується використовувати такі методи:

– метод вправ – це педагогічний метод навчання, що передбачає цілеспрямоване, систематичне й багаторазове виконання студентами практичних дій і операцій з метою формування, закріплення та вдосконалення технологічних умінь, навичок і професійних компетентностей, необхідних для майбутньої педагогічної та виробничо-технологічної діяльності;

– метод проектів – виконання комплексних навчально-виробничих проектів, що моделюють реальні педагогічні ситуації;

– ситуаційний метод (кейс-метод) – аналіз і вирішення педагогічних ситуацій або технічних завдань, пов’язаних з навчанням технологій у закладах освіти;

– рольові ігри – імітація педагогічної взаємодії вчителя і учнів у процесі освоєння технологічних операцій;

– взаємне навчання – навчання студентами один одного конкретних технологічних прийомів;

– портфоліо педагогічних досягнень – систематизація власних навчальних та методичних здобутків у процесі практикуму.

Дидактичний потенціал технологічного практикуму для формування педагогічної майстерності зумовлений низкою характеристик:

1) інтегративність (на практикумі відбувається поєднання фахових технологічних знань і умінь з педагогічними та методичними компетентностями);

2) практикоорієнтованість (студенти виконують реальні виробничі завдання, що формує в них упев-

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ

неність у власній фаховій компетентності);

3) рефлексивність (аналіз власних дій, пошук помилок і шляхів їх усунення розвиває критичне мислення та педагогічну самооцінку);

4) комунікативність (групова форма роботи сприяє розвитку навичок спілкування, взаємодопомоги та педагогічного такту).

Особливістю ОК “Технологічний практикум” є те, що він дозволяє здобувачам вищої освіти перебувати одночасно в ролі «учня» (той, хто освоює нові вміння) та “вчителя” (той, хто може пояснити технологію іншим). Така подвійна позиція надзвичайно корисна для формування педагогічного мислення та розуміння особливостей освітнього процесу.

У процесі вивчення технологічного практикуму педагогічна майстерність майбутнього вчителя технологій формується через поєднання технологічних умінь, методичних навичок, організаційних здібностей та розвитку творчого мислення. Кожен модуль практикуму сприяє розвитку окремих складових професійної підготовки майбутнього педагога.

Під час опанування модулю “Ручна обробка деревини” здобувачі вищої освіти формують базові технологічні вміння та навички роботи з інструментами (пилка, рубанок, стамеска, рашпіль тощо). Виконання практичних робіт сприяє розвитку точності, акуратності та культури праці. Водночас майбутні вчителі вчать пояснювати технологічні операції, демонструвати правильні прийоми роботи та організувати робоче місце учнів. Це формує методичну компетентність, уміння інструктувати та здійснювати педагогічний контроль за виконанням практичних завдань.

Вивчення модулю “Механічна обробка деревини” пов’язане з роботою на деревообробних верстатах і використанням механізованих інструментів. У межах цього модуля розвивається технічне мислення майбутніх учителів, уміння організувати безпечну роботу учнів, пояснювати принципи дії обладнання та дотримуватися правил охорони праці. Педагогічна майстерність проявляється у здатності доступно пояснювати складні технологічні процеси та формувати в учнів відповідальне ставлення до техніки безпеки.

Під час виконання операцій ручної обробки металу (розмічання, різання, рубання, свердління, обпилювання), у процесі вивчення модулю “Ручна обробка металу” студенти розвивають уважність, точність і послідовність дій. Цей модуль сприяє формуванню педагогічної майстерності через оволодіння методикою демонстрації технологічних операцій та організації індивідуальної і групової роботи учнів у майстерні. Майбутні педагоги набувають досвіду пояснення складних виробничих процесів у доступній формі.

Опрацювання технологій механічної обробки металу на верстатах розвиває у майбутніх учителів технологій інженерно-технічне мислення та навички роботи з технологічним обладнанням. У межах цього модуля майбутні вчителі формують уміння інструктувати учнів щодо роботи на обладнанні, організувати безпечний освітній процес і контролювати якість виконання виробів. Це сприяє розвитку педагогічної відповідальності, дисципліни та професійної культури.

Опанування модулю “Технологія приготування страв” розширює технологічний кругозір майбутнього вчителя та сприяє формуванню практичних умінь організації побутової праці. Під час виконання практичних завдань студенти вчать планувати послідовність технологічних процесів, дотримуватися санітарно-гігієнічних норм і правил безпеки. Педагогічна майстерність формується через розвиток навичок пояснення технологічних операцій, організації колективної діяльності та створення творчої атмосфери на заняттях.

У модуля “Технологія і обладнання швейного виробництва” здобувачі вищої освіти опановують технологію виготовлення швейних виробів, роботу на швейному обладнанні та основи конструювання і моделювання. Це сприяє розвитку естетичного смаку, творчості та дизайнерського мислення.

Добір змісту навчального матеріалу, зокрема технологій та окремих об’єктів праці, що опановуються у процесі технологічного практикуму, здійснюється відповідно до вимог типових навчальних програм з предмета “Технології”. Зазначені програми визначають основні напрями технологічної діяльності учнів, перелік рекомендованих технологій, видів робіт і можливих об’єктів праці, що забезпечує узгодженість змісту професійної підготовки майбутніх учителів із сучасними вимогами шкільної технологічної освіти.

Підсумковим етапом опанування кожного з модулів технологічного практикуму є виконання здобувачами вищої освіти творчого проєкту. Творчий проєкт передбачає комплексну діяльність студентів, що охоплює етапи проєктування, планування технологічного процесу, добір матеріалів та інструментів, виконання технологічних операцій і виготовлення готового виробу або створення певного технологічного продукту. У ході виконання проєкту майбутні вчителі застосовують засвоєні технології та прийоми роботи, характерні для конкретного модуля, інтегруючи теоретичні знання з практичним досвідом.

Крім того, виконання творчих проєктів у межах технологічного практикуму також відіграє важливу роль у формуванні педагогічної майстерності майбутніх учителів технологій. У процесі проєктної діяльності студенти не лише вдосконалюють власні технологічні вміння та навички, але й набувають

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРАКТИКУМУ

досвіду організації навчально-творчої діяльності, що є важливою складовою їхньої майбутньої професійної діяльності. Під час виконання та презентації проєктів студенти вчаться планувати освітній процес, аргументувати вибір технологічних рішень, пояснювати послідовність виконання операцій, оцінювати результати роботи та здійснювати рефлексію власної діяльності.

Отже, опанування модулів технологічного практикуму забезпечує комплексне формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя технологій. Воно поєднує розвиток технологічних умінь, методичної підготовки, організаційних здібностей, творчого підходу до навчання та відповідального ставлення до безпеки праці, що є важливими складовими професійної діяльності педагога.

Проте, ефективність формування педагогічної майстерності майбутніх учителів технологій на заняттях з технологічного практикуму залежить від низки педагогічних умов. До організаційно-методичних умов належать: чітке планування структури практикуму з урахуванням педагогічних завдань; відбір змісту практичних завдань з орієнтацією на майбутню фахову діяльність; поступове ускладнення завдань від репродуктивних до творчих; забезпечення матеріально-технічної бази, адекватної умовам шкільних майстерень.

Доцільним є включення до практикуму так званих “мікрОВікладань” – коротких навчальних епізодів, коли студент виступає у ролі вчителя перед своєю академічною групою. Це дає змогу відпрацьовувати педагогічні прийоми в безпечному навчальному середовищі та отримувати зворотний зв’язок від однолітків і викладача.

Не менш важливими є психолого-педагогічні умови: створення сприятливого психологічного клімату на заняттях, атмосфери довіри та творчого пошуку; підтримка ініціативи та самостійності студентів; орієнтація на успіх і позитивне підкріплення навчальних досягнень; урахування індивідуальних особливостей і рівня підготовки кожного студента.

Важливу роль відіграє особистість викладача, який веде практикум. Його ставлення до роботи, рівень власної педагогічної майстерності, здатність захопити студентів технічною творчістю є потужним джерелом формування педагогічних ідеалів і прагнень майбутніх учителів.

Висновки. Отже, технологічний практикум є важливим чинником формування педагогічної майстерності майбутніх учителів технологій. Практична діяльність здобувачів вищої освіти у межах основних модулів дисципліни сприяє інтеграції педагогічних і технологічних знань, розвитку професійно значущих якостей та готовності до творчої педагогічної діяльності. Перспективи подальших досліджень пов’язані з розробленням методичних

моделей педагогічного супроводу практичної підготовки майбутніх учителів технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вітвицька С.С., Бірук Н.П. Розвиток творчих здібностей здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у процесі вивчення дисципліни “Технологічний практикум”. *Актуальні питання у сучасній науці*. № 7(1). С. 496–506.
2. Зязюн І.А., Крамушенко Л.В., Кривонос І.Ф. та ін. Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І. А. Зязюна. 3-тє вид., допов. і перероб. Київ: СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.
3. Кузьміна Н.В. Майстерність учителя як фактор розвитку здібностей учнів. Київ: Знання, 2000. 215 с.
4. Ліщинська-Кравець Г., Мельник Г. Особливості формування творчої активності майбутніх учителів технологій як структурного компонента їх педагогічної майстерності. *Молодь і ринок*. 2022. №1/199. С. 128–133.
5. Матвійчук Т., Соловійов В. Структура та компоненти педагогічної майстерності сучасного вчителя. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, № 45, 2021. 274–280.
6. Медведенко І.С. Методика навчання технологічного практикуму майбутніх учителів технологій : автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2016. 20 с.
7. Пташнік Л.І. Проєктно-технологічна діяльність студентів на заняттях в навчальних майстернях. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Вип. 48. Херсон: ХДУ, 2008.
8. Хоружа Л.Л. Теоретичні засади формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя в умовах університетської освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2018. Вип. 24. С. 17–24.

REFERENCES

1. Vitvytska, S.S. & Biruk, N.P. (2023). Rozvytok tvorchykh zdbivnostei zdobuvachiv pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity u protsesi vyvchennia dystsypliny “Tekhnolohichniy praktykum” [Development of creative abilities of applicants of the first (bachelor’s) level of higher education in the process of studying the discipline “Technological practicum”]. *Current issues in modern science*, 7(1), pp. 496–506. [in Ukrainian].
2. Ziazun, I.A., Kramushchenko, L.V. & Kryvonos, I.F. (2008). Pedahohichna maisternist [Pedagogical mastery]. I.A. Ziazun (Ed.). 3rd ed., revised and supplemented. Kyiv, 376 p. [in Ukrainian].
3. Kuzmina, N.V. (2000). Maisternist uchytelia yak faktor rozvytku zdbivnostei uchniv [Teacher’s mastery as a factor in the development of students’ abilities]. Kyiv, 215 p. [in Ukrainian].
4. Lishchynska-Kravets, H. & Melnyk, H. (2022). Osoblyvosti formuvannia tvorchoi aktyvnosti maibutnikh uchyteliv tekhnolohii yak strukturnoho komponenta yikh pedahohichnoi maisternosti [Peculiarities of formation of creative activity of future technology teachers as a structural component of their pedagogical mastery]. *Youth & market*, 1(199), pp. 128–133. [in Ukrainian].
5. Matviichuk, T. & Soloviov, V. (2021). Struktura ta komponenty pedahohichnoi maisternosti suchasnoho vchyte

**ЦИФРОВА Й ІНФОРМАЦІЙНА ЕРГОНОМІКА ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЯК ФАКТОР
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ МИСТЕЦЬКОЇ ТА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ
ОСВІТИ**

lia [Structure and components of pedagogical mastery of a modern teacher]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 45, pp. 274–280. [in Ukrainian].

6. Medvedenko, I.S. (2016). *Metodyka navchannia tekhnolohichnoho praktykumu maibutnikh uchyteliv tekhnolohii* [Methodology of teaching technological practicum for future technology teachers]. Extended abstract of candidate's thesis. Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Dragomanov University. Kyiv, 20 p. [in Ukrainian].

7. Ptashnik, L.I. (2008). *Proektno-tekhnolohichna diialnist studentiv na zaniattiakh v navchalnykh maisterniakh* [Project-

technological activity of students in training workshops]. *Collection of scientific works. Pedagogical sciences*, 48. Kherson, pp. 309–314. [in Ukrainian].

8. Khoruzha, L.L. (2018). *Teoretychni zasady formuvannia pedahohichnoi maisternosti maibutnoho vchytelia v umovakh universytetskoï osvity* [Theoretical principles of formation of pedagogical mastery of a future teacher in the conditions of university education]. *Pedagogical education: theory and practice*, 24, pp. 17–24. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 08.03.2026

Прийнято до друку: 18.05.2026

Опубліковано: 29.05.2026

УДК 378.091.3:7.012

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.354110>

Ліля Дерман, кандидат філософських наук, доцент,
завідувач кафедри дизайну та образотворчого мистецтва
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7408-7645>
Аліна Вовк, аспірант кафедри дизайну та образотворчого мистецтва
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-7388-6656>

**ЦИФРОВА Й ІНФОРМАЦІЙНА ЕРГОНОМІКА ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЯК ФАКТОР
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ МИСТЕЦЬКОЇ ТА
ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

У статті здійснено теоретичний аналіз цифрової та інформаційної ергономіки в контексті підготовки здобувачів мистецької та технологічної освіти. Обґрунтовано, що ергономічно організоване цифрове освітнє середовище сприяє формуванню професійних і креативних компетентностей та підвищує ефективність навчання. Висвітлено ризики когнітивного перевантаження та доведено, що інтеграція принципів цифрової й інформаційної ергономіки оптимізує сприйняття навчальної інформації.

Ключові слова: освіта; дизайн; технології; цифровізація; педагогічна ергономіка; компетентності; педагогічна ергономіка; цифрова ергономіка; інформаційна ергономіка.

Літ. 9.

Lilia Derman, Ph.D. (Philosophy), Associate Professor,
Head of the Design and Fine Arts Department,
Mykhaylo Dragomanov Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7408-7645>
Alina Vovk, Postgraduate Student of the Design and Fine Arts Department,
Mykhaylo Dragomanov Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-7388-6656>

**DIGITAL AND INFORMATION ERGONOMICS OF THE EDUCATIONAL SPACE AS A FACTOR
FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF TRAINING OF ART AND TECHNOLOGICAL
EDUCATION STUDENTS**

The article provides a comprehensive theoretical analysis of digital and information ergonomics in the context of professional training of students of artistic and technological education. The relevance of the study is due to the active digitalization of the educational environment, which transforms the forms of presentation of educational information, the ways of interaction of students with digital resources, and the requirements for the organization of the educational space. The paper substantiates that an ergonomically organized digital educational environment is an important factor in increasing the efficiency of the educational process, as it contributes to the formation of professional and creative competencies, the development of visual and project thinking, as well as increasing the effectiveness of the educational activities of future specialists.

The article examines the impact of digitalization of education on the cognitive processes of students, in particular, it focuses on the problems of information overload, cognitive overload, and reduced concentration of attention in conditions of intensive use of digital technologies.